

[Time: 3 Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:** 1. Please read each of the following instructions carefully before attempting questions.
2. There are ten questions divided in to sections and printed both in English and Marathi.
  3. Candidates have to attempt any five questions. Choosing at least two questions from each.
  4. Use of maps stencils is permitted.
  5. Draw maps and diagrams wherever necessary.

Section –A (Rural Settlement)

1. Describe factors those affect the house types in India. **20**
2. State the socio-cultural and economic factors affecting the morphology of the rural settlement. **20**
3. Write concept about transport Village and tourist Village. **20**
4. Explain details note on sustainable development of rural settlement programme. **20**
5. What are the various problem faced in implementation of self-employment programme Suggest remedial measures for proper implementation of self-employment programme. **20**

Section –B (Urban Settlement)

6. Write definition of urban settlement. Explain the nature and scope of urban settlement geography? **20**
7. Explain the trend of urbanization in the world. Write about the solutions to tackle the urban problems. **20**
8. Give classification of urban settlement on the basis of population and patterns. **20**
9. Write in detail about growth and development patterns of the Mumbai city. **20**
10. Explain the multiple Nuclei Model. **20**

*****

[वेळ: ३ तास]

[गुण: १००]

- सूचना: १. कृपया प्रश्न पत्रिका सोडवण्यापूर्वी खालील सूचना काळजीपूर्वक वाचा.
२. एकूण दहा प्रश्न आहेत की जे दोन विभागात विभागले आहेत आणि इंग्रजी व मराठी या दोन्ही माध्यमात आहेत.
  ३. विद्यार्थ्यांनी एकूण ५ प्रश्न सोडवायचे आहेत कमीत कमी दोन प्रश्न प्रत्येक विभागातून असावेत.
  ४. नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.
  ५. आवश्यक तेथे नकाशा आणि आकृत्या काढा.

विभाग – अ (ग्रामीण वस्ती)

१. भारतातील घरांच्या प्रकारांवर जे घटक परिणाम करतात त्यांचे वर्णन करा. २०
२. ग्रामीण वस्तीच्या बाह्यरूपावर परिणाम करणारे सामाजिक-आर्थिक घटक नमूद करा. २०
३. वाहतूक खेडी आणि पर्यटन खेडी यांचे सविस्तर वर्णन करा. २०
४. ग्रामीण वस्तीच्या निरंतर विकासावर सविस्तर टिप लिहा. २०
५. स्वयं-रोजगार कार्यक्रम अंमलबजावणी करिता कोणत्या विविध समस्यांना तोंड द्यावे लागते? स्वयं-रोजगार २०
कार्यक्रमाच्या योग्य अंमलबजावणी करिता उपाय योजना सुचवा.

विभाग – ब (नागरी वस्ती)

६. नागरी वस्तीची व्याख्या लिहा आणि नागरी वस्ती भूगोलाचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा. २०
७. जगातील नागरीकरणाचा कल स्पष्ट करा. नागरी समस्यांचे निरसन करणाऱ्या प्रयत्ना संबंधी माहिती लिहा. २०
८. लोकसंख्या आणि आकृतिबंध यावर आधारित नागरी वस्तीचे वर्गीकरण द्या. २०
९. मुंबई शहराचा वाढ व विकास आकृतिबंध या संबंधित सविस्तर लिहा. २०
१०. बहु केंद्रीय प्रतिमान स्पष्ट करा. २०

*****